

dalmi berendezkedésének alapjául ugyancsak a vér mitoszát tette s amely pontosan olyan államot valósított meg, mint amilyenről a rasszisták álmodoznak: a zsidó nép. Jézus tanításának egyik legforradalmibb eleme — a szó legjobb értelmében — éppen az Ó-Testamentum faj elvével való szakítás. A bibliai zsidók vallásából, mely lényegében kétségtelenül univerzális, alkalmazásában azonban nemzeti (Isten szövetségét köti Ábrahám utódaival) Jézus valóban „katholikus” vallást csinál, mert az ő „örvendetes üzenete” minden embernek szól. („Elmenvén, tanítsatok minden népeket” — mondja apostolainak.) A rasszista doktrínák sikere ténylegesen az Ó-Testamentum szelleméhez való visszatérést s így a szó legteljesebb értelmében történelmi visszaesést jelentene. (A.)

TELL VILMOS, VAGY EGY ESZME HALDOKLÁSA. A humanizmus és gondolatszabadság jegyében álló Svájcnak, a gondolatukért üldözötteknek menedéket adó szabad kis országnak hosszú ideig nemzeti jelképe volt a hagyomány és történelem határán álló Tell Vilmos, aki a 14. század elején megölte Gesslert, a gyűlölt idegen uralom helytartóját és elindította a svájci szabadságharcot. A Vierwaldstättersee partján, a Rütli-rét mestergerendás házában ma is mutogatják idegeneknek az ősi okmányt, amely a három óskanton — Uri, Schwyz, Unterwalden — titkos szövetséget pecsételi meg. Áll még ma is Altdorfban az imponáló Tell-szobor. Csak éppen Tell szelleme, a szabad, független svájci polgár szelleme haldoklik. Mi haszna, ha megmaradt pl. a telli érzésvilágból, hogy a németnyelvű svájciak ma is „svób”-nak nevezik a birodalmi németet? Mit ér, ha Svájcban belül nincs nemzetiségi kérdés, hogy büszkén vallja magát svájcinak a német, francia és olasznyelvű svájci, nem pedig németnek, franciának vagy olasznak? Az individualizmusukat Berlinton felöltő svájciak önkéntes határvédő osztagokat alakítanak, ez igaz. De csökkent az erő, mellyel visszautasítottak minden külföldi beavatkozást; a férfias telli bátorság pedig, mellyel befogadtak minden üldözött külföldi szabadságharcost, meghátrált.

Még a háború alatt politikai üldözöttek menhelye ez a kis ország. Zimmerwald és Kiental helységek neve ép' úgy felejthetetlen marad, mint Romain Rolland vagy Uljanov svájci tartózkodása. De Mussolini hatalomrajutásával megkezdődik a svájci „reálpolitika” korszaka. 1929-ben menekült olaszokat adott ki Svájc Itáliának, a demokrata érzésű svájciak minden tiltakozása ellenére. Pedig nyílt titok, hogy a mai Olaszország az olasznyelvű svájci területek „felszabadítására” tör. Fegyveti Svájcot az északi irredentizmus is: a hitleri Németország programja a németlakta vidékek egyesítése, aminek megvalósítása Svájc nagyobbik felének felfalását jelentené. A német inváziótól való félelem indította arra a svájci lakosságot, hogy elmúlt ősszel az ország felfegyverkezési kölcsönének kibocsájtott első negyede helyett az egész kölcsönt tuljegyezze. A hatalmas északi szomszédtól való félsz azonban oly nagy, a telli szellem annyira kihunyóban, hogy a svájci hatóságok nem tiltották be sem a Hitlerrel rokonszenvező svájci parancsuralmi pártok (u. n. frontok) működését, sem pedig a németországi náci-párt svájci tagozatának tevékenységét. Svájcban lakó német állampolgárok hűség- esküt tettek le a Svájc meghódítására törekvő náci-párt svájci helytartójának, Gustloffnak kezébe. A hatóságok semmit sem szóltak. Mikor végül 1935 tavaszán egy önérzetes svájci képviselő interpellált G. tevékenysége ügyében, a svájci szövetségtanács kijelentette, hogy G. ur viselkedése kifogástalan... Anyyira ment a meghunyászkodás Németország

nem-hivatalos követe előtt, hogy mikor G. fenyegető leveleket kapott, a svájci rendőrség felajánlotta G. oltalmát. G. szerepe Svájcban olyasféle, mint annakidején Gessleré volt, akit Tell megölt.

Az eszme elejtésének, a szabadságszeretet kihunyásának megvan-
nak a maga politikai és gazdasági okai. Nem is kell feltételeznünk,
hogy ha Svájc megsértené a hatalmas német birodalmat, az rögtön be-
vonulna Svájcba. Ez egyelőre nem valószínű. Invázió nélkül is tönkre
lehet Svájcot tenni — gazdaságilag. Ezer szál fűzi a világgazdasághoz
ezt a kis tőkegazdag országot. Elsősorban Olasz- és Németországhoz.
Svájc megfulladna, ha ez a két ország gazdasági blokád alá helyezné.
Kénytelen hát szabadságideálját feláldozni, kénytelen Berlin és Róma
kivánságainak eleget tenni, agresszív beavatkozásaik előtt fanyalogva
szemet hunyni. A kormány — vagyis a polgári liberálisok, a parasztpárt
és a kath. konzervatívok koalíciója — mindinkább jobbra szorul. Mind
kisebb lesz azoknak a svájci polgároknak a száma, akik még hisznek
Svájc kulturális elhivatottságában. Sokan voltak ugyan Svájcban de-
mokrata polgárok, akik felháborodtak 1935-ben a kormány felemás poli-
tikáján, amellyel a Népszövetség olaszellenes szankcióit olaszbarát ala-
pon hajtotta végre — de a hivatalos svájci álláspont az volt, hogy a
részben olasznyelvű Svájc, mint kis ország, nem huzhat ujját hatalmas
szomszédjával. Így ez a vilhárzónában fekvő kis állam az ököljog politi-
káját támogatta, holott létfenntartásának érdeke éppen a jog táborába
kellett volna, hogy sorozza. Ha Svájc lemond a megtámadott állam kol-
lektív megvédésének elvéről, hogyan várhatja, hogy adott esetben őt
védjék meg? Így a hivatalos Svájc félelme segített előidézni azt a hely-
zetet, amelyet félve igyekszik elkerülni.

Mindig újabb és újabb tüneményeket termel a félelem politikája: míg a
huszas évek elején felmentették Lausanneban Conradit, a svájci-orosz
emigránst, aki svájci területen szovjetorosz diplomatát ölt meg, addig
az elmúlt év decemberében 18 évre ítélték Frankfurter Dávid zsidó diá-
kot, aki tavaly februárban megölte Gustloffot, a náci-párt svájci hely-
tartóját.

De a Frankfurter-eset csak egyik pontja a hanyatlás vonalának.
Svájc decemberben elismerte Abesszínia meghódítását, amivel feladta
saját függetlenségének elvi alapját. Nemrég pedig megszigorította Zü-
rich városa az állampolgárság megszerzésére vonatkozó eljárást. Anél-
kül, hogy a szabályzatok kimondanák az „Ostjude“ szót, ezek számára
most megnehezítették a svájci állampolgárság elnyerését. Pedig a svájci
ember (eltekintve az újabb, de kisebbségben levő frontoktól) nem anti-
szemita, legfeljebb ép' oly bizalmatlan a zsidókkal szemben, mint ameny-
nyire pl. idegenkedik a balkániaktól. De a teuton szónoklatok dörgése az
elzsidósodott svájci sajtóról arra indítja Svájcot, vagyis a hatóságokat,
hogy idegesen tüntetve mutassa Berlinnek: nálunk nincs zsidó otthon!
— Más: a svájci szövetségtanács kimondja szükség esetén a postatitok
megszüntetését. És nemcsak szellemileg csökken az egyén joga, hanem
gazdaságilag is. Szó van róla, hogy a kiskereskedők és kisiparosok kérel-
mére záróják ezeket a szakmákat továbbiak előtt, — ami a szentnek
tartott svájci alkotmányban biztosított iparjog megcsönkítését, az egyén
jogainak újabb megsértését jelenti. Irjuk végül ide a jellemző adatot:
Svájc londoni követe nekrológot írt a Times-ba egy spanyol hercegről,
aki a spanyol népfront elleni harcban esett el...

Ma is áll még a Tell-szobor Altdorfban, továbbra is kigyulnak min-
den augusztus elsején a svájci hegyekben az örömtüzek, hogy büszke
örömmel hirdessék a független Svájc megalakulásának évfordulóját. De

a svájci postabélyeg néhány éve már nem Tell férfias arcát hozza, hanem tájképekkel csinál reklámot a hanyatló svájci idegenforgalomnak. Kommerciális szellem szorította ki az egyéni bátorság és heroizmus képét. Tell szelleme kimulóban, de a szabadság és függetlenség jelvényét, Tell íjját, ott látjuk minden svájci árun: pártoljátok a hazai ipart! Svájc független volt, független maradhatott, míg virágzó polgári társadalom közepette idegenforgalom gazdagította, míg a fennakadás nélkül működő tőkésrend akadálytalanul vette meg óráit és gépeit, sajtját és selyemáruit. De a beköszöntött válsággal a kis Svájc félve alkalmazkodik a környező parancsuralmi rendszerekhez. Alkalmazkodásának célja: függetlensége megőrzése. Alkalmazkodásának következménye: függetlensége feladása.

(*Ádám Elek*)

V I L Á G S Z E M L E

A spanyol polgárháborúban mindinkább érezhetővé válik a kormánycsapatok minőségének javulása. Milícia harc közben válik hadsereggé, mint azt az összes történelmi példák igazolják. A köztársaságiak a gyarmatokon is képesek pozíciókat szerezni, mint azt Spanyol-Marokkó vagy Villa Cisneros eseményei mutatják. Francoék dühe az elsősorban számukra veszélyessé válható semlegességet forszírozó hatalmak ellen fordul. Franciaország municióiparának megtagadják a kénkova szállítását, sőt titkos szövetségesük, Portugália a leszállási jogot is visszavonja az Azorokon a franciák délamerikai légi járataitól. A felkelők angol-francia ellenes beállítottsága az olaszokkal való közös Földközi-tengeri politika következménye. Itália, mint a mohamedánság védnöke (bár a világ mohamedánságának csak csekély töredéke olasz alattvaló) akar az angolokra nyomást gyakorolni és hasonló gesztus az elszakadással kacérkodó Írországban önálló követség felállítására is. Az izlám tekintélyei nem kérnek azonban a Lybiában gyakorlatilag bemutatott (Lybia lakossága az olaszok alatt 2 milliőről 600.000-re csökkent) barátságból, miként ezt legelősebben El Magravi sejk, a kairói El Azhar egyetem rektora nyilatkoztatta ki; Írország ügyét pedig a május 14.-i birodalmi konferencia készül tisztázni.

Az angol birodalmi konferencia tárgya a dominiumok helyzetének precizizálásán kívül elsősorban a fegyverkezési kooperáció kérdése. E tekintetben a brit kormánynak nem kell félnie. Ausztráliában — ahol még él a világháborút eldöntő 1918 aug. 9.-i támadást vezető Sir John Monsh főparancsnok szelleme — jun. 30.-án jár le az első 3 éves fegyverkezési terv és a második most van előkészületben. „Amíg Singapore brit erőd, addig nem kell félni, hogy Ausztráliából második Mandzsutikuo lesz” — mondotta egyik politikusuk. Ausztráliát az ujjélandi Savage munkáskormány is támogatja, mely a mezőgazdasági termékek állami értékesítésével, az állambank átvételével és a munkaviszonyok megjavításával nagy népszerűsége tett szert. Hasonlóképpen biztos a Délafrikai-Unio segítsége, melyet a német-olasz-japán együttműködés idegesít. A német tiltakozással nem törődve a Hertzog kormány drákói rendszabályokat léptetett életbe a náci-agitáció ellen, melynek már sikerült elérnie a német emigránsok kiutasítását. A náciizmus szelleme elleni támadás Hofmeyer népjóléti miniszter beszéde is a színes fajok elnyomása ellen. Kanada a Pacifik partján fegyverkezik: Brit-Columbiában Prince Rupert légibázisá alakul és a Johnston Strait partvédő ágyukat kap. Csupán az egyne-